

Lliçó d'història

En aquestes tardes de maig pot haver-hi un moment de rara calma que es produeix cap al tard. El dia ha estat feixuc, la feina quotidiana ha produït un efecte de mòbil sense prou bateria, com si el cos fos un mecanisme que hagués perdut tota l'energia. De cop, en comptes d'entrar a casa, t'avies a passejar per Malpartit, damunt la Cerdera, quan el sol ja comença a declinar amb un aire de capvespre que un periodista dels anys trenta en diria de color de rovell d'ou. Durant el camí veus l'essor vegetal que els darrers dies s'ha produït en les raconades del canal, la frondositat dels presseguers, l'alçada dels sembrats, que el vent de la tarda no para de moure.

Les alzines tenen un verd nou dens. El sembrats donen al paisatge un aire de mar verda, d'uns matisos que tiren cap a la verdor intensa, amb onades. Als canyars i als arbres de prop del canal, l'ocellada tendeix a piular una improvisació que sembla més de jazz –amb solistes trempats– que no pas simfonies romàntiques.

El caminar lleuger retorna una certa lleugeresa a la ment. L'àmic Vidal Vidal havia escrit sobre la necessària reedició de les poesies del poeta Gabriel Ferrater, ara introbables a les llibreries. Recordava el volum de les millors obres de la literatura catalana dels anys vuitanta que ara pren un aire de paper de color carabassa fosc, amb els fulls separats, desencolats. Sembla estrany, com en deia una amiga, com els llibres també envelleixen. El de

Les dones i els dies és dels pocs que he tornat a agafat d'aquella col·lecció dels anys vuitanta, amb olor de pols.

Recordava també el poema més cèlebre de Gabriel Ferrater –*Cambra de la tardor*– que surt a les antologies de primer de Batxillerat, però que Vidal evocava en les tardes que es poden passar al llit, llegint, no es pensin, mentre la tarda va davallant. Llegir versos de Gabriel Ferrater al llit, amb una dona estimada a la vora, a qui li agradi la poesia, potser una forma de passar aquestes tardes manses de maig, després de la pluja, amb les bromades passat pel cel.

Aquell dia m'havia dedicat a fotocopiar alguns poemes per als

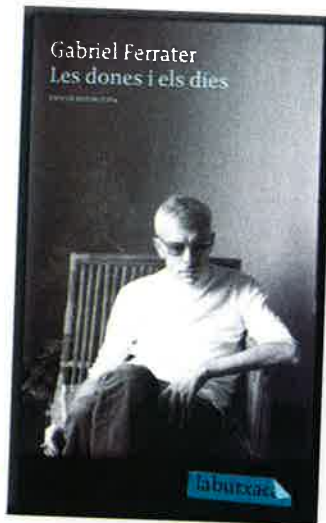
meus estudiants de Batxillerat. El volum, d'aquell color vell, obert, eixarrancat a la fotocopiadora, em feia pensar en els poemes no tan coneguts de Ferrater que havia cercat, per comentar-los. Per exemple, *Lliçó d'història*, que no versa sobre dos amants en una cambra tancada sinó en un fet que s'esdevingué l'estiu de 1940 en una ciutat a prop de Bordeus, quan l'exèrcit francès i la gent, en desbandada, fugia cap al sud, escapant de les tropes alemanyes que havien ocupat França, la *douce France*.

El poema explica com un general, que encara posseeix una certa autoritat, a plena llum, traeix els seus i –no en sabem les raons– no vola el pont sobre el riu Dordonya, tal com feien altres oficials francesos en la seua retirada.

L'anècdota, que segurament, Gabriel Ferrater deuria conèixer de primera mà, li serveix per fer un canvi sobtat cap a la vida moral, privada, cap a les raons que fan que nosaltres ens traïm a nosaltres mateixos, deixant d'afavorir-nos la vida que vivim –l'única que ens és donat de viure–, ens n'oblidem i ens fem els innocents.

A diferència de *Cambra de la tardor*, no hi ha aquells versos famosos del color d'olor de poma, que tant ens han servit per donar un nom a un restaurant de Reus com per fer una pregunta en un examen sobre les figures retòriques.

Lliçó d'història remarca gràficament uns joves alemanys amb botes altes i esllips que escombren la trilita esberlada dels barrils que ja no esclataran. Una trilita que put, si intentes cremar-la. Una altra mena d'olor tota diferent al color d'olor de poma.

➔ **L'EDITORIAL LABUTXACA, DEL GRUP 62, HA REEDITAT EN FORMAT ECONÒMIC LA POESIA DE GABRIEL FERRATER**